

INTERVENCIÓ EDUCATIVA EN ALUMNADO CON TRASTORNOS DEL ESPECTRO AUTISTA

**M. Teresa Castilla Castilla i Eulàlia Bassedas Ballús (coords.)
ÀÀF ÀMBITS. Barcelona.**

El llibre recull un conjunt d'articles publicats a Àmbits de Psicopedagogia i Educació, entre els anys 2004-2013, al voltant de la problemàtica de l'espectre autista, de professionals de diverses especialitats, des de la psicopedagogia a la psicologia clínica, agrupats en tres parts: a la primera es tracta la comprensió i identificació de les necessitats educatives de l'alumnat amb aquesta problemàtica; la segona s'ocupa de l'atenció psicopedagògica i la inclusió d'aquest alumnat, i, finalment, a la tercera s'aborda la cooperació entre escoles i serveis.

Els Trastorns de l'Espectre Autista (en endavant TEA) comprenen un conjunt de situacions que poden diferir en grau, però que en general es caracteritzen per afectar el desenvolupament de la intersubjectivitat, l'emotivitat, la comunicació i els processos de pensament. Els últims estudis mèdics i psicològics confirmen una confluència de factors etiològics en el TEA, que van des d'una predisposició de caràcter biològic, que a la vegada produeix un dèficit funcional cerebral, però també amb una important influència de l'entorn en la seva etiologia. Aquest últim element és fonamental, ja que justifica i legitima la possibilitat de la intervenció psicoeducativa, amb possibilitat d'èxit, en el tractament i millora dels alumnes amb aquesta problemàtica.

Els articles del llibre recullen diverses maneres de comprendre el trastorn i algunes pràctiques educatives en diferents contextos. Tots ells comparteixen la idea que per poder donar resposta a l'alumnat amb aquesta afectació és necessari l'abordatge des de l'àmbit clínic i l'educatiu de manera conjunta. La intervenció psicoeducativa o educativa-terapèutica és imprescindible.

Al nostre parer el gran interès d'aquest llibre rau en el seu caràcter interdisciplinari (psicopedagogia, psicologia clínica, neuropsicologia, educació especial), tot donant un paper i una veu destacada als professionals que treballen a peu d'aula, i amb l'aportació de pautes concretes de treball que neixen de l'experiència, allunyades de plantejaments excessivament teorètics.

Sense afirmar-ho de manera explícita, però portant-lo a la pràctica implícita, el llibre fa seva la idea hermenèutica que teoria, pràctica i investigació han de formar un triangle d'interacció mútua, però sense considerar cap jerarquia entre els tres vèrtexs del triangle, que es troben en el mateix pla de significació. Dit d'una altra manera, les aportacions teòriques de la psicopedagogia, o les indicacions etiològiques de la psicologia clínica, no només es situen en el mateix nivell de significació que les experiències concretes dels mestres i professors que treballen amb aquests alumnes, sinó que poden ser revisades i modificades en funció d'aquestes experiències.

En la primera part del llibre trobem reflexions sobre la intervenció psicoeducativa de l'alumnat TEA, sobre entorns educatius favorables, la necessitat de detecció i

intervenció primerenca i els avantatges de potenciar el treball en xarxa amb els serveis externs.

Es troba també un article sobre la intervenció escolar en alumnes amb la Síndrome d'Asperger (SA). Com ja saben els lectors la SA, descrita el 1944 pel pediatre vienès Hans Asperger, i que comporta dificultats en la comunicació gestual, expressió verbal peculiar, pobre adaptació social, intel·lectualització de l'afecte, entorpiment motriu i d'altres problemes, seria un cas particular (una espècie concreta dins d'un gènere) del TEA. Interessants i molt útils les aportacions sobre la detecció dels signes d'alerta en les escoles i les pautes d'actuació.

Imprescindible la pauta de valoració psicopedagògica pels Equips d'Assessorament Psicopedagògic (EAP) en la valoració de l'alumnat en l'inici del segon cicle de l'Educació Infantil. La idea bàsica és que els diferents nivells de desenvolupament i trastorn suposen necessitats educatives concretes a les quals l'entorn educatiu ha de donar resposta per minimitzar les barreres per l'aprenentatge i la participació.

La segona part del llibre es centra en aspectes pedagògics que han de ser considerats a l'escola, a l'aula i en les activitats en relació al docent i respecte a l'alumnat TEA. La psicomotricitat es presenta com una activitat educativa fonamental en el procés d'inclusió de l'alumnat TEA, i el benefici produït en les capacitats relacionals, comunicatives i simbòliques és significatiu.

Es recullen també experiències referenciades en centres concrets, i en aquest sentit destaquem l'article sobre metodologia TEACCH, desenvolupat en el Centre d'Educació Especial Can Rigol. El TEACCH o "ensenyament estructurat" té quatre eixos fonamentals: estructura física de l'aula, horaris i agendes visuals, sistemes de treball i estructura i informació visual. Cal destacar també l'article dedicat al projecte Acàcies, desenvolupat al Centre d'Educació Especial Font de l'Abella. En aquest projecte, que té per objectiu oferir una atenció educativa i terapèutica integrada es combinen els coneixements procedents de la psicologia clínica i la teoria psicopedagògica amb la praxi real a l'aula, donant la paraula als mestres d'educació especial, que deixen de ser els "aplicadors" de la "bona teoria" elaborada pels "experts" allunyats de les aules, per convertir-se en agents actius, capaços d'integrar llurs experiències en l'elaboració de pressupostos teòrics que poden ser posteriorment traslladats a altres contextos.

Aquesta metodologia multidisciplinar que refusa el paradigma lineal de "teoria dominant" i "pràctica subordinada" i aposta pel triangle hermenèutic teoria-pràctica-investigació assenjala un camí que pot ser aplicat a altres problemes relatius a l'ensenyament-aprenentatge, i al tractament d'alumnes amb problemàtiques concretes.

En aquesta mateixa línia és també molt interessant l'article dedicat a les experiències de la Unitat de Suport d'Educació Especial (USEE) de l'escola Bisbat d'Ègara, on els alumnes amb problemàtica TEA, escolaritzats en educació infantil distribueixen el seu temps d'escolarització entre l'aula ordinària i la USEE. Es descriu el treball en les tres àrees de desenvolupament on aquests alumnes presenten més dificultats: la de socialització, la de llenguatge i comunicació i la de la conducta (interessos repetitius).

El llibre finalitza amb dues experiències concretes de treball en xarxa. Una tracta de la intervenció psicopedagògica i terapèutica amb nens TEA a Terrassa. Especialment interessant pels assessors dels EAPs. Es mostra el model de col·laboració i coordinació entre l'àmbit educatiu i el de salut mental. L'altra mostra un model d'assessorament del CEE Joan XXIII d'Olot a centres ordinaris sobre diferents metodologies en el tractament de l'alumnat TEA.

En definitiva, un llibre interessant, innovador i imprescindible per tot professional de l'educació, tant per docents d'escola ordinària com de centres d'educació especial, així com pels assessors psicopedagògics dels EAPs.

Lectura també recomanada pels professionals de l'administració educativa que articulen els models educatius i planifiquen els recursos (organitzatius, personals i materials) per l'atenció a l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Mª José Cesena Santiago

Psicopedagoga

Tècnica de l'Àrea d'Orientació i Educació Inclusiva del Consorci d'Educació de
Barcelona